

VOLL WOOKY – EXAMENIDIOOM 4H 2023-2024

Examen HAVO en VHBO

2025

Hoger Algemeen Voortgezet Onderwijs
Vooropleiding Hoger Beroeps Onderwijs

A. CITO-VRAGEN

In welchem Absatz steht das?	In welke alinea staat dat?
Wo wird das schon vorher angedeutet?	Waar wordt dat eerder in de tekst al aangeduid?
Worauf macht er aufmerksam?	Waarop vestigt hij de aandacht?
Was betont der Verfasser?	Wat benadrukt de schrijver?
Wie äußert er sich darüber?	Hoe laat hij zich daarover uit?
Welche Aussage trifft auf diesen Teil des Absatzes zu?	Welke uitspraak komt met dit deel van de alinea overeen?
Was bedeutet das?	Wat betekent dat?
Wie wird das begründet?	Hoe wordt dat gemotiveerd?
Was wird hier behauptet?	Wat wordt hier beweerd?
Welches Beispiel wird gegeben?	Welk voorbeeld wordt gegeven?
Was bemerkt der Autor dazu?	Wat zegt de schrijver daarover?
Was wird damit bestätigt?	Wat wordt daarmee bevestigd?
Wie bewertet der Verfasser das?	Hoe beoordeelt de schrijver dat?
Welches Wort bezeichnet das?	Welk woord geeft dat aan?
Worauf bezieht sich das?	Waarop heeft dat betrekking?
Was sagt sie in Bezug darauf?	Wat zegt zij met betrekking daartoe?
Was bezweckt er damit?	Wat wil hij daarmee bereiken?
Was gesteht sie ein?	Wat geeft zij toe?
Welches Wort kann man da einsetzen / ergänzen?	Welk woord kun je daar invoegen?
Welche Antwort entspricht dem Text?	Welk antwoord komt overeen met de tekst?
Welche Aussage stimmt mit dem 3. Absatz überein?	Welke uitspraak komt overeen met de derde alinea?
Zu welchem Ergebnis führt das?	Tot welk resultaat leidt dat?
Was wird in Zeile 6 erläutert?	Wat wordt er in regel 6 toegelicht?

Durch welches Wort kann man das ersetzen?	Door welk woord kun je dat vervangen?
In welchem Absatz wird das erwähnt?	In welke alinea wordt dat genoemd?
Was wird in Frage gestellt?	Wat wordt in twijfel getrokken?
... steht gedanklich auf einer Linie mit ...	...staat inhoudelijk op één lijn met...
Was ist der Grund dafür?	Wat is de reden daarvan?
Wie lässt sich seine Antwort am besten zusammenfassen?	Wat is de beste samenvatting van zijn antwoord?
Was hält der Verfasser davon?	Wat is de mening van de schrijver?
Worum handelt es sich hier?	Waar gaat het hierom?
Was stellt sich als richtig heraus?	Wat blijkt juist te zijn?
Was ist der Kern des Absatzes?	Wat is de kern van de alinea?
Wozu könnte das dem Text nach führen?	Waarvoor zou dat volgens de tekst kunnen leiden?
Was kann man daraus schließen?	Wat kun je daaruit concluderen?
Womit widerlegt er das?	Waarvoor weerlegt hij dat?
Was ist der Zweck davon?	Wat is het doel daarvan?
Welches Wort passt in die Lücke?	Welk woord past op de open plek?
Welche Funktion hat der Satz ... im Verhältnis zum vorhergehenden Satz?	Welke functie heeft de zin ten opzichte van de voorafgaande zin?
Welche Ansicht hat der Autor dazu?	Welke mening heeft de schrijver daarover?
Welche Tatsache ist hier gemeint?	Welk feit wordt hier bedoeld?
Warum verwendet der Verfasser hier Anführungszeichen?	Waarom gebruikt de schrijver hier aanhalingstekens?
Was drückt dieser Satz aus?	Wat drukt deze zin uit?
Aus welchem Anlass ist das passiert?	Waarom is dat gebeurd?
Wie ist das Gesamturteil des Verfassers?	Wat is het eindoordeel van de schrijver?
Warum sollte man das tun?	Waarom zou men dat moeten doen?
Was wird im 4. Absatz aufs Korn genommen?	Waarover wordt in de 4de alinea iets kritisch gezegd?
Was wird im 5. Absatz über ausgesagt?	Wat wordt er in alinea 5 over verteld?

Welcher Begriff kennzeichnet dem Text nach?	Welk begrip is volgens de tekst kenmerkend voor?
Welche Beschwerde über wird im Leserforum geäußert?	Welke klacht over wordt in het lezersforum geuit?
Welche Kritik bezüglich wird geäußert?	Welke kritiek met betrekking tot ... wordt er geuit?
Wofür plädiert er im 4. Absatz?	Waarvoor pleit hij in de 4 ^e alinea?
Was ist laut dem Bericht die Ursache?	Wat is volgens het bericht de oorzaak?
Was geht aus dem Absatz hervor?	Wat blijkt uit de alinea?

Woordenlijsten Duits havo/vwo , Bron:

*** = Woord komt meerdere keren voor in de lijst.**

B. Signaalwoorden (wordt met zinnen overhoord – zie QUIZLET)

Erweiterung / Weiterführung / Ergänzung	Uitbreiding / Opsomming
auch*	ook
außerdem, zudem, zusätzlich, hinzu kommt	bovendien
ebenfalls	eveneens, ook
Erstens/Zweitens/Drittens	ten eerste/tweede/derde
nicht nur... sondern auch	niet alleen... maar ook
sowie	evenals, als ook
Zudem	daarbij

Begründung / Grund	Reden / Oorzaak
denn	want
indem	doordat
nämlich	namelijk
Schließlich*	per slot van rekening
weil	omdat

Gegensatz	Tegenstelling
aber	maar
allerdings	echter
dagegen, hingegen	daarentegen
dennoch	desalniettemin
doch	toch
jedoch	echter
eigentlich	eigenlijk
einerseits ... andererseits	enerzijds ... anderzijds
immerhin/ ohnehin	in ieder geval, toch
nicht... sondern	niet... maar
obwohl	hoewel
stattdessen	in plaats daarvan
trotz(dem)	(des)ondanks
während	terwijl
zwar... aber/ zwar...doch	weliswaar... maar

Folge / Schlussfolgerung	Gevolg / Conclusie
also	dus
daher	vandaar
damit	zodat, om te bereiken dat
demnach	dus, daarom
deshalb	derhalve, daarom
deswegen	daarom, vandaar
je...desto	hoe (bijv. groter)... hoe (bijv. zwaarder)
also	dus
so... dass	zo (bijv. ver)... dat ... (bijv. onbereikbaar)

Illustrieren / Konkretisieren	Voorbeeld geven / Concreet maken
etwa	bijvoorbeeld
so	zo, bijvoorbeeld
zum Beispiel	bijvoorbeeld

Vergleichen	Vergelijken
auch*	ook
(eben/genau) so ... wie	(net/precies) zo ... als
weder ... noch	noch ... noch (geen van beiden)

Steigerung	Versterking
erst recht	pas echt
gar	al helemaal
nicht nur ... sondern auch*	niet alleen ... maar ook
sogar	zelfs
tatsächlich/ in der Tat	inderdaad
zumal	vooral omdat

Einschränkung	Beperking
jedenfalls	in elk geval
nur	slechts, alleen (maar)

Zusatz	Extra informatie
übrigens	overigens
zusätzlich	daar komt bij, daarnaast, extra

Zeitfolge	Tijd / volgorde
Anfangs	Aanvankelijk, in het begin
Bevor / vor	Voor(dat)
Bis	Tot(dat)
Damals	Vroeger, toen
Früher	Vroeger / in het verleden
Heutzutage / Jetzt	Nu, tegenwoordig, vandaag de dag
Inzwischen	Ondertussen
Mittlerweile	Ondertussen
Schließlich*	Ten slotte
Später	Later
Zuletzt	Als laatste

C. Tekstverbanden

In de volgende lijst staan woorden die voornamelijk in de MC-antwoorden van CITO teksten voorkomen.

Uitbreiding / Opsomming		
Weiterführung	Voortzetting	Een argument wordt weer opgepakt en verder uitgewerkt
Ergänzung	Uitwerking	Er wordt nieuwe informatie gegeven over een eerder genoemd onderdeel
Verallgemeinerung	Algemeen maken	Van een afzonderlijk voorbeeld naar het algemene beeld gaan

Reden / Oorzaak		
Begründung	Motivering	Nadere uitleg om een eerder genoemd standpunt te motiveren
Ursachen	Oorzaken	Reden van het ontstaan van iets
Erklärung	Verklaring	Een verklaring voor een eerder genoemd feit

Gevolg / conclusie		
Zusammenfassung	Samenvatting	Het voorgaande wordt samengevat
Rückschluss	Conclusie	Logische conclusie uit wat voorafgaat.
Schlussfolgerung	Conclusie	De uitkomst van de overdenkingen, argumenten en observaties

Voorbeeld geven / concreet maken

Konkretisierung	Concreet maken	Concreet, duidelijk gegeven om iets algemeen te verduidelijken
Erläuterung	Toelichting	Er komt meer uitleg over een bewering met het doel deze te verduidelijken
Beispiele	Voorbeelden	Concrete omschrijving die iets algemeen verduidelijkt
Illustration	Illustratie	Concreet gegeven om iets algemeen te verduidelijken

Versterking geven / Toespitsing

Steigerung	Versterking	Een argument wordt nog sterker neergezet
Zuspitzen	Toespitsen	De schrijver focust zich geheel op het maken van één punt
Verschärfung	Verscherping	Een punt wordt nog specifiek gemaakt en beargumenteerd

Beperking, afzwakking, tegenstelling		
in Frage stellen	In twijfel trekken	Een eerder gemaakte uitspraak wordt afgezwakt of in twijfel getrokken
Verharmlosung	Triviaal maken	Een eerder gemaakte uitspraak wordt afgezwakt of in twijfel getrokken
Relativierung	Relativering	Een eerder gemaakte uitspraak wordt afgezwakt of in twijfel getrokken
Einschränkung	Beperking	Een voorwaarde die het aantal mogelijke oplossingen /oorzaken / gevolgen beperkt
Einräumung	Toegeving	Een andere kant van de zaak wordt ook toegelicht
Abschwächung	Afzwakking	Een eerder gemaakte uitspraak wordt afgezwakt of in twijfel getrokken
Vorbehalt	Voorbehoud	Er is in principe sprake van een bepaalde uitkomst, behalve als X gebeurt (X is het voorbehoud)
Widerlegung	Weerlegging	Er wordt aangetoond dat een stelling of bewering fout is
Widerspruch	Tegenspraak	Er wordt aangetoond dat een stelling of bewering fout is
Entkräftung	Ontkrachting	Er wordt aangetoond dat een stelling of bewering fout is

Overige		
Argumenten	Argumenten	Redenen voor een bepaald standpunt
Behauptung	Bewering	De schrijver noemt een bepaald standpunt over een onderwerp
Bestätigung	Bevestiging	Er wordt aangetoond dat een stelling waar is
Beweis	Bewijs	Er wordt aangetoond dat een stelling waar is
Einleitung	Inleiding	Een bepaald (deel)onderwerp wordt geïntroduceerd

D. LOSSE WOORDEN**Onderzoek doen, onderwijs, opvoeding**

1. die Ausbildung.....de opleiding
2. die Ausnahmede uitzondering
3. die Bildungde vorming, ontwikkeling
4. die Elternde ouders
5. das Ergebnishet resultaat
6. die Erziehungde opvoeding
7. die Fähigkeit.....de vaardigheid
8. die Fehlerquotede foutmarge
9. fordern.....eisen
10. erforderlichnodig, vereist
11. die Herausforderungde uitdaging
12. überfordert.....overbelast
13. fördern.....stimuleren
14. die Forschung → der Forscherhet onderzoek → de onderzoeker
15. leisten → die Leistung.....presteren → de prestatie
16. unterrichten → der Unterricht.....onderwijzen →het onderwijs
17. die Wissenschaft → der Wissenschaftler ..de wetenschap → de wetenschapper
18. zeigen.....(aan)tonen
19. angeblich.....zogenaamd
20. belegen (=nachweisen).....aantonen, bewijzen
21. die Bilanz.....de balans, het resultaat
22. bilden.....vormen, maken
23. die Daten.....de data, de gegevens
24. das Fazit.....het resultaat
25. lautvolgens
26. prägenbeïnvloeden
27. die Umfragede enquête
28. das Verfahren.....de procedure, de werkwijze
29. veröffentlichen.....publiceren
30. das Zeichen.....het teken, de aanwijzing
31. der Hinweishet teken, de aanwijzing

Mens en maatschappij

- 32. die Behördede overheid; de autoriteiten
- 33. sich benehmen (=sich verhalten)zich gedragen
- 34. das Bundeslandde deelstaat (16 in Duitsland)
- 35. Die DDR → Deutsche Demokratische
Republikvoormalig Oost Duitsland
- 36. das Fernsehende televisie
- 37. die Einschaltquote..... de kijkcijfers
- 38. das Geschäftde winkel, de zaak
- 39. die Geschichtede geschiedenis; verhaal
- 40. das Ereignis.....de gebeurtenis
- 41. die Gesellschaft.....de maatschappij
- 42. das Gesetzde wet
- 43. der Kampf.....de strijd
- 44. der Kunde.....de klant
- 45. die Leutede mensen
- 46. schützen → der Schutzbeschermen → bescherming
- 47. die Umwelthet milieu
- 48. der Urlaubde vakantie (werk)
- 49. die Ferien.....de vakantie (school)
- 50. das Verhaltenhet gedrag
- 51. das Benehmen..... het gedrag
- 52. vorbeugenvoorkomen, verhinderen
- 53. die Wahl / die Wahlende keuze; de verkiezingen
- 54. wählenkiezen
- 55. die Werbungde reclame
- 56. die Wirtschaftde economie
- 57. befördern.....vervoeren
- 58. sich beschäftigen mit.....zich bezighouden met
- 59. sich bewerben umsolliciteren naar
- 60. kündigen → Die Kündigungontslaan → ontslag
- 61. die Maßnahmede maatregel
- 62. der Wettbewerbde wedstrijd; de concurrentie
- 63. der Nachwuchsde nakomelingen

Lichaam en zintuigen

- 64. das Alterde leeftijd
- 65. das Gedächtnishet geheugen
- 66. der Körperhet lichaam
- 67. der Schmerzde pijn
- 68. das Herzhet hart
- 69. das Gehirn.....de hersenen
- 70. nähren → Die Nahrung /Ernährungvoeden → de voeding

Lijkt op het Nederlands

- 71. sich ändernveranderen
- 72. der Ärgerde ergernis
- 73. die Artde soort
- 74. auf Grund (aufgrund).....op grond van...
- 75. Das Fach (mv: Fächer)het vak
- 76. der Fall (mv=Fälle)het geval
- 77. führenleiden, voeren
- 78. ganzhelemaal
- 79. gebrauchen (=benutzen)gebruiken
- 80. gehörenhoren bij
- 81. die Gewalthet geweld
- 82. die Hälftede helft
- 83. haupt- (bijv. : Die Hauptstadt)hoofd (bijv: hoofdstad)
- 84. die Hilfede hulp
- 85. leicht (=einfach).....licht, eenvoudig
- 86. der Orthet oord, de plek
- 87. schön.....mooi
- 88. schwer (=schwierig)zwaar, moeilijk
- 89. der Teildeel
- 90. die Übungde oefening
- 91. der Unfallhet ongeval, ongeluk
- 92. unterscheiden.....onderscheiden
- 93. unterschiedlichverschillend
- 94. das Urteil / beurteilenhet oordeel / beoordelen

95. verstehenverstaan, begrijpen
 96. vielleichtwellicht, misschien
 97. das Vorurteilhet vooroordeel
 98. die Zahlhet aantal
 99. die Zeitde tijd
 100. bezeichnen.....betekenen, kenmerken
 101. durchschnittlichgemiddeld
 102. empfehlenaanbevelen
 103. steuernsturen

OPPASSEN

104. bekommenkrijgen
 (*niet: worden=werden*)
 105. brauchennodig hebben
 (*niet: gebruiken=benutzen*)
 106. dennwant
 (*niet: dan = dann*)
 107. dürfenmogen (toestemming)
 (*niet: durven=es wagen*)
 108. fastbijna
 (*niet: vast = fest*)
 109. herstellen → Der Hersteller.....produceren → producent
 (*niet: herstellen=wiederherstellen*)
 110. machendoen
 (*ook: maken*)
 111. nettaardig
 (*niet: netjes=anständig ,sauber*)
 112. sollen.....moeten
 (*niet: zullen= werden*)
 113. versprechenbeloven
 (*niet: zich verspreken=sich versprechen*)
 114. verständlich→ Das Verständnisbegrijpelijk → begrip
 (*niet: verstandig=klug*)
 115. versuchen.....proberen
 (*niet: verzoeken=bitten*)

116. wachsengroeien
(niet: wachten=warten)
117. aufschließen → aufgeschlossenopenen → open van karakter
(niet: afsluiten=abschließen)
118. bedürfen → Das Bedürfnisnodig hebben → de behoefte
(niet: bederven=verderben)
119. Der Bedarfde benodigdheden
(niet: het bederf= der Verfall)
120. engnauw
(niet: eng=unheimlich)
121. erstpas
(ook: eerst)
122. klarduidelijk
(niet: klaar=fertig)
123. knappbijna
(niet: knap=hübsch)
124. offenbarblijkbaar
(niet: openbaar=öffentlich)
125. (aus)reichenvoldoen
(niet: uitreiken=verleihen)
126. schlimmerg
(niet: slim=klug)

Als bekend verondersteld

127. billiggoedkoop
128. dortdaar
129. der / die Erwachsenede volwassene
130. etwasiets
131. heutevandaag
132. die Krankheit/de ziekte
133. krank.....ziek
134. spät(er)laat (later)
135. teuerduur
136. bis(her) tot(nu toe)
137. dazudaartoe, daarvoor
138. genauprecies
139. nebennaast
140. ohnezonder
141. stattin plaats van
142. wer?wie?
143. wie?hoe?
144. wo?waar?
145. woher?waarvandaan?
146. wohin?.....waarheen?
147. vor zwei Jahrentwee jaar geleden
148. insgesamt.....in totaal
149. die Verzögerung.....de vertraging
150. die Sprachede taal